

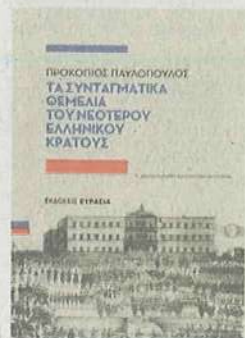
ΒΙΒΛΙΟ

Βιβλία με πολιτικό περιεχόμενο για ώριμες σκέψεις

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Ενώ εγράφετο αυτό το σημείωμα, τό μετεωρολογικό δελτίο προέβλεπε και πάλιν βροχές και ένδεχόμενες καταγίδες, ενώ στην όρεινη Ελλάδα ακόμη και κάποια χιόνια. Πάντως, αν έμεις έχουμε τρελλαθῆ μία φορά, ό καιρός σίγουρα έχει τρελλαθῆ τελείως! Δέν ξέρω τί νά σᾶς πῶ επί τῶν καιρικῶν μεταβολῶν. Όμως, τό δικό μου φάρμακο είναι πάντοτε ένα καλό βιβλίο. Έτσι και σήμερα ἔρχομαι κατ' εὐθείαν στίς προτάσεις μου.

■ **Προκόπιος Παυλόπουλος, Τά συνταγματικά θεμέλια τοῦ Νεότερου Ἑλληνικοῦ Κράτους** (έκδ. Εὐρασία, σελ. 316, εὐρώ 23). Πρόκειται γιά τρίτη ἀναθεωρημένη και ἐπισημημένη ἔκδοση τοῦ συγκεκριμένου βιβλίου, πού εἶχε κυκλοφορήσει και στίς προηγούμενες μορφές του ἀπό τόν αὐτόν ἐκδότη. Στήν νέα ἔκδοση ἔχουν γίνει σημαντικές προσθήκες στίς ἐξῆς ἐνότητες: Πρῶτον, στήν ἐνότητα σχετικά μέ τήν καταλυτική ἐθνική προσφορά τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδίστρια. Συγκεκριμένα, μέ τήν καθοριστική συμβολή του στήν διεθνή ἀναγνώριση τῆς Ἑλλάδος ὡς ἀνεξαρτήτου κράτους διά τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Φεβρουαρίου 1830. Εἰδικότερα, σέ αὐτήν τήν ἐνότητα ἀναλύεται ἡ

δράσις τοῦ Καποδίστρια σέ ὅ, τι ἀφορᾶ στίς διαδοχικές, πλήρως τεκμηριωμένες ιστορικῶς και πολιτικῶς, παρεμβάσεις του πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Τριῶν Δυνάμεων, Ἀγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας, ὥστε ἡ Ἑλλάδα νά καταστῆ τελικῶς τό πρῶτο ἀνεξάρτητο Ἔθνος-Κράτος στήν τότε Εὐρώπη. Προσθήκες σημειώνονται ἐπίσης στήν ἐνότητα σχετικά μέ τά Θεμελιώδη Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου στά πρῶτα Συντάγματα μετά τήν Ἐθνεγερσία τοῦ 1821.

ὡς λογοτέχνη ὑπό τό συντομευμένο ἐπώνυμο Πλασκοβίτης) και ἀπό τό ΚΚΕ τόν δικηγόρο Ξενοφῶντα Γιαταγάνα, ὁ ὁποῖος ὁμως ἀπουσίαζε στό ἐξωτερικό κατ' ὄλην τήν λειτουργία τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὁμάδος. Στό κυβερνητικό σχέδιο Συντάγματος μέ βασικούς ἀρχιτέκτονες τοὺς Κωνστ. Τσάτσο (ἐν συνεχεία, βραβευθέντα διά τῆς ἐκλογῆς του ὡς Πρόεδρου τῆς Δημοκρατίας), Κωνστ. Στεφανᾶκη ὡς ὑπουργό Δικαιοσύνης και τόν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς Κων. Παπακωνσταντίνου ἀντετάχθη σχέδιο τῆς Ὁμάδος μέ πολύ πῖο φιλελεύθερες διατάξεις. Ἐπί παραδείγματι, προεβλέπετο πλήρης χωρισμός Κράτους και Ἐκκλησίας, ὥστε νά παρέχεται ἰσοτιμία πρὸς κάθε θρησκεία ἐλευθερία συνειδήσεως και λατρείας. Ἐνοχλοῦσε πολύ τά μέλη τῆς Ὁμάδος τό ζήτημα τῆς «ἐπικρατοῦσης θρησκείας» και ὅσα αὐτό συνεπήγετο γιά τήν συνταγματική τάξη τῆς χώρας μας. Ἐξ ἄλλου, στό ζήτημα τῶν ἐνισχυμένων ἐξουσιῶν τῆς ἐκτελεστικῆς λειτουργίας (πού σήμερα ἔχουν ἀλλοιωθῆ πολύ πῖα) ἐπεδιώκετο μία μορφή μεγαλυτέρου ἐλέγχου, ὥστε νά μήν παρέχεται στήν ἐκάστοτε κυβέρνηση ἡ δυνατότης νά «ἀκόβη και νά ράβη» τόν ἐκλογικό νόμο κατά τά συμφέροντά της. Τό βιβλίο θά ἦταν δυνατόν νά διαβασθῆ και ὡς ἓνα ἡμερολόγιο τῶν προσπαθειῶν πού ἀπέτυχαν και τοῦ τελικοῦ αποτελέσματος, τό ὁποῖο ὁμως μέχρι στιγμῆς ἔχει ἀνθέξει στόν χρόνο και σταδιακά ἔχει ἐξελιχθῆ και πρὸς τίς κατευθύνσεις πού εἰσηγήτο ἡ Ὁμάδα. Τό βιβλίο είναι ἀφιερωμένο

στήν μνήμη τῆς Ὁμάδος αὐτῆς, ἡ ὁποία τελικῶς δέν ἄφησε οὐσιώδες ἀποτύπωμα, ἀλλά σίγουρα συνέδραμε και αὐτή στήν συντακτική προσπάθεια τοῦ 1974-75.

■ **Γιῶργος Α. Λεονταρίτης, Ζαχαριάδης - Καραγιώργης. «Απομεινάρια μοναξιάς»**. Ἄγνωστα ντοκουμέντα γιά τό τέλος τῆς ζωῆς τους (έκδ. Καστανιώτη, σελ. 108, εὐρώ 15). Ὁ παλαίμαχος δημοσιογράφος και καλός φίλος κ. Γιῶργος Λεονταρίτης καταθέτει στό μικρό βιβλίο αὐτό ἀναμνήσεις ἀπό τήν συνάντησή του μέ τοὺς γιουούς τῶν δύο κορυφαίων μορφῶν τοῦ ΚΚΕ πού συνεκρούστησαν μεταξύ τους. Οἱ γιοῖοί τους

ὁμως συναντήθηκαν στήν Ἀθήνα και συνομήλησαν γιά τό παρόν και τό μέλλον, ὄχι ὁμως γιά τό πολύ ἐπώδυνο παρελθόν. Τά δεινά πού ὑπέστησαν οἱ Ζαχαριάδης και Καραγιώργης ὡς ἐχθροί τοῦ κόμματός τους και στήν λαίλαπα τοῦ σταλινισμοῦ και τῆς ἀποσταλινοποίησης ἀπό ἀνθρώπινη πλευρά εἶναι δυνατόν νά κριθοῦν μέ συμπάθεια, ἀλλά καλινεῖς δέν μπορεῖ νά λησμονήσῃ τό κακό πού προεκάλεσαν στόν τόπο, στόν ἑλληνικό λαό, και στούς δικούς τους ἀνθρώπους. Τά στερνά τοῦ Ζαχαριάδη ἔχουν περιγραφῆ κατ' ἐπανά-

λησιν, ἀκόμη και ἀπό τόν ἴδιο τόν κ. Λεονταρίτη, ἐνώ τά στερνά τοῦ Καραγιώργη παραμένουν ἀκόμη ἀρκετά σκοτεινά, ἀφοῦ μέχρι σήμερα δέν γνωρίζει οὔτε ἡ οἰκογένειά του πού βρίσκεται θαμμένος. Προφανῶς, εἶναι καιρός νά γίνον οἱ δέουσες διαδικασίες, γιά νά διαπιστωθῆ αὐτό τό γεγονός. Τά γεγονότα ὁμως ἔχουν τό ἐνδιαφέρον τους και τό βιβλίο διαβάζεται, χάρις στήν γλαφυρή πέννα τοῦ συγγραφέως, εὐκόλα και ἄνετα, μέ ἐνδιαφέρον, καθώς δέν γνωρίζουμε αὐτά τά πράγματα γενικώτερα. Εἶναι ἓνα μείγμα δημοσιογραφικῶν και βιβλιογραφικῶν πληροφοριῶν, πού συγκεντρωμένες διαμορφώνουν μία εἰκόνα ἐνδιαφέρουσα και χρήσιμη. Εἶναι καιρός πλέον στόν χώρο τῆς Ἱστορίας νά μήν ἀναζητεῖται μεμονωμένη τοποθέτησις, ἀλλά νά γίνετα συνεκτικῆσις ὁλων τῶν προσιτῶν στοιχείων. Εἶναι προφανές ὅτι στά Ρωσικά Ἀρχεῖα κάποιοι φάκελοι, ἐν οἷς και αὐτός τοῦ Ζαχαριάδη, παραμένουν ἀπόρρητοι και ἀπρόσιτοι. Ἀλλά ὑπάρχουν ἀρκετά στοιχεῖα πῖα, γιά νά κατανοηθῆ τί και πῶς συνέβη. Ἐκεῖνο πού παραμένει ὑπό διερεύνηση εἶναι ἀναμφιβόλως τό γιατί, ἀλλά ἐπ' αὐτοῦ νομίζω ὅτι ὁ κ. Λεονταρίτης μᾶς δίνει τήν δική του ἀπάντησι.

■ **Γεώργιος Γεμιστός Πλήθων, Προσφωνήματα πρὸς τόν Δεσπότην Δημήτριον Παλαιολόγον** (έκδοση κειμένων, πρώτη ἀπόδοσις στή νεοελληνική, προλεγόμενα σχόλια, σημειώσεις, βιβλιογραφία, ἐρευνητήρια Χρήστος Π. Μπαλόγλου, έκδ. Κ. & Μ. Σταμούλη, σελ.

102, εὐρώ 16). Τό δημοσιευμένο κείμενο εἶναι τό τελευταῖο πού ἔγραψε ὁ Πλήθων και μέχρι σήμερα δέν ὑπῆρχε νεοελληνική μετάφρασις του. Ὅποτε, ἀπό τό τέλος τοῦ Βυζαντίου ἀκοῦμε τήν φωνή τοῦ τελευταίου λογίου νά ἐκθέτῃ τίς σκέψεις του γιά τήν κατάσταση στήν Πελοπόννησο πρὸς τόν ἀδελφό τοῦ Κωνσταντίνου ΙΑ' Δημήτριον. Πρόκειται γιά κείμενο πού ἐντάσσεται στά περὶ πελοποννησιακῶν πραγμάτων στίς παραμονές τῆς Ἀλώσεως μαζί μέ ἄλλους λόγους τοῦ Πλήθωνος, ὅπως εἶναι οἱ συμβουλευτικοί λόγοι πρὸς τόν Ἀυτοκράτορα Μανουήλ Β' Παλαιολόγο, τόν γιοῖο τοῦ Δεσπότη τοῦ Μυστρά Θεόδωρο Β' και οἱ ἐπικηδεῖοι γιά τήν Δέσποινα τοῦ Μυστρά Κλεόπα, σύζυγο τοῦ Θεοδώρου, και γιά τήν Ἀυτοκράτειρα Ὑπομονή, σύζυγο τοῦ Μανουήλ Β'. Τό κείμενο ἀναφέρεται στά γεγονότα και στήν καταλαγή μετὰ τήν ἐμφύλιον σύγκρουση μεταξύ τῶν Δεσποτῶν Θεοῦ και Δημητρίου Παλαιολόγων κατά τό 1451. Ἡ μελέτη εἶναι πολύ ἐνδιαφέρουσα και ἡ ἐργασία τοῦ κ. Μπαλόγλου εἶναι πολύ ἐξαντλητική γιά ἓνα κείμενο πού δέν εἶναι ἐκτενές. Πάντως, προσθέτει στήν γνώση μας γιά τίς τελευταῖες ἡμέρες και χρόνια πρὶν ἀπό τήν Ἀλωσι. ▲▼

**IV ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
FORUM ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

με τὴν ἀδελφὴν καὶ φίλην